

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS

DĖL REKOMENDACIJŲ PAVIRŠINIŲ VANDENS TELKINIŲ TVARKYMO REIKALAVIMŲ APRAŠO, PATVIRTINTO LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2014 M. GRUODŽIO 16 D. ĮSAKYMU NR. D1-1038 „DĖL PAVIRŠINIŲ VANDENS TELKINIŲ TVARKYMO REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO“, 2 PRIEDE NUSTATYTIEMS REIKALAVIMAMS ĮGYVENDINTI PATVIRTINIMO

2015 m. balandžio 1d. Nr. AV-83
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. D1-1038 „Dėl Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ 2 punktu, t v i r t i n u Rekomendacijas Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1038 „Dėl Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“, 2 priede nustatytiems reikalavimams įgyvendinti.

Direktorius pavaduotoja,
pavadojanti direktorių

Aldona Margerienė

PATVIRTINTA

Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus
2015 m. balandžio 1d. įsakymu Nr. AV-83

**REKOMENDACIJOS PAVIRŠINIŲ VANDENS TELKINIŲ TVARKYMO
REIKALAVIMŲ APRAŠO, PATVIRTINTO LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS
MINISTRO 2014 M. GRUODŽIO 16 D. ĮSAKYMU NR. D1-1038 „DĖL PAVIRŠINIŲ
VANDENS TELKINIŲ TVARKYMO REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO“, 2
PRIEDE NUSTATYTIEMS REIKALAVIMAMS ĮGYVENDINTI**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijų Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1038 „Dėl Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 2 priede nustatytiems reikalavimams įgyvendinti (toliau – Rekomendacijos) paskirtis – pateikti siūlymus paviršinių vandens telkinių tvarkymo projekto rengėjams paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų įgyvendinimui.

2. Rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1143/2014 „Dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo“ ir Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1038 „Dėl Paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“, apibrėžtas sąvokas.

II. MAKROFITŲ ŠALINIMO, SODINIMO REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS

3. Aprašo 2 priedo 1.1 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma įvertinti, ar nėra reikšmingos biogeninių (bendro azoto (N_{bendras}) ir bendro fosforo (P_{bendras})) ir organinių medžiagų (išreikštų per biocheminį deguonies sunaudojimą per 7 paras – BDS_7) prietakos į vandens telkinius iš sutelktosios taršos šaltinių, iš pasklidosios taršos šaltinių (biogeninių ir organinių medžiagų išsiplovimai iš dirbamų laukų dėl žemės ūkio veiklos ir kt.) ar vandens telkinio intakų atnešamos taršos:

3.1. vertinant prietakos į vandens telkinius iš sutelktosios taršos šaltinių reikšmingumą, įvertinti, ar nėra buitinių, gamybinių, komunalinių nuotekų išleistuvų, iš kurių nuotekos patenka į planuojamą tvarkyti vandens telkinį (ežerą ar tvenkinį) arba į šį vandens telkinį įtekančią upę ar griovį, jeigu išleistuvas yra netoli jų žiočių (iki 1 km). Išleistuvų paiešką galima vykdyti taikant įvairius būdus: atliekant patikrinimą vietoje (apeinant, apvažiuojant ar apskrendant vandens telkinį), panaudojant ortofoto ar kitą erdvinę informaciją, kreipiantis į Aplinkos apsaugos agentūrą (toliau – Agentūra), naudojantis kitais prieinamais informacijos šaltiniais ir jos gavimos būdais. Iš išleistuvų patenkančią taršą galima vertinti: atliekant nuotekų užterštumo tyrimus akredituotose laboratorijose arba laboratorijose, kurioms yra suteiktas leidimas vykdyti tyrimus; kreipiantis į Agentūrą, kurioje kaupiami taršos duomenys iš ūkio subjektų, kurie privalo teikti ataskaitas apie nuotekų išleidimus pagal teisės aktų reikalavimus; naudojantis kitais prieinamais informacijos šaltiniais ir jos gavimos būdais;

3.2. vertinant vandens telkinio intakų atnešamos taršos reikšmingumą, įvertinti įtekančios upės vidutines metines biogeninių ir organinių medžiagų koncentracijas netoli jos žiočių (iki 1 km), palyginant jas su kriterijais, atspindinčiais gerą upių ekologinę būklę, nustatytais Paviršinių vandens telkinių būklės nustatymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. D1-210 „Dėl Paviršinių vandens telkinių būklės nustatymo metodikos patvirtinimo“. Informaciją apie biogeninių ir organinių medžiagų koncentracijas galima gauti taikant įvairius būdus: bent kartą per metų sezoną (ne mažiau kaip 4 kartus per metus) paimant

vandens mėginius bei atliekant tyrimus akredituotose laboratorijose arba laboratorijose, kurioms yra suteiktas leidimas vykdyti tyrimus; įvertinant paviršinių vandens telkinių valstybinio monitoringo duomenis (vieša prieiga internete adresu <http://gamta.lt/cms/index>), arba šių duomenų prašant iš Agentūros; naudojant kitus prieinamus informacijos šaltinius ir jos gavimo būdus;

3.3. vertinant prietakos į vandens telkinius iš pasklidusios taršos šaltinių reikšmingumą, įvertinti: erdvinę informaciją (ortofoto ar kt. žemėlapius, žemėnaudos informaciją); upių baseinų rajonų valdymo planuose ir priemonių programose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1098 „Dėl Nemuno upių baseinų rajono valdymo plano ir Priemonių vandensaugos tikslams Nemuno upių baseinų rajone pasiekti programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. lapkričio 17 d. nutarimu Nr. 1617 „Dėl Ventos upių baseino rajono valdymo plano ir Priemonių vandensaugos tikslams Ventos upių baseino rajone pasiekti programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. lapkričio 17 d. nutarimu Nr. 1616 „Dėl Dauguvos upių baseino rajono valdymo plano ir Priemonių vandensaugos tikslams Dauguvos upių baseino rajone pasiekti programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. lapkričio 17 d. nutarimu Nr. 1618 „Dėl Lielupės upių baseino rajono valdymo plano ir Priemonių vandensaugos tikslams Lielupės upių baseino rajone pasiekti programos patvirtinimo“ (toliau – Upių baseinų rajonų valdymo planai ir priemonių programos), ir vandens telkinių interaktyviame žemėlapyje (vieša prieiga internete adresu <http://vanduo.gamta.lt/cms/index>) pateiktą informaciją apie rizikos vandens telkinius dėl pasklidusios taršos; vandens kokybės modeliavimo rezultatus; ar kitą aktualią informaciją, naudojantis kitais prieinamais informacijos šaltiniais ir jos gavimo būdais.

4. Aprašo 2 priedo 1.2 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

4.1. naudoti makrofitų šienavimo mechanizmus, kurie iš karto surenka nupjautą biomasę ir išveža juos į krantą;

4.2. papildomai, arba jeigu neturima Rekomendacijų 4.1 papunktyje nurodytos įrangos, iš karto surenkančios nupjautą biomasę, šienaujama plotą apriboti gaudyklėmis (plūduriuojančio tinklo barjeru ar kitomis augalų liekanoms neleidžiančiomis sklisti priemonėmis). Upėse įrengti ne mažiau kaip 2 gaudykles;

4.3. nušienautą vandens paviršiuje plūduriuojančią makrofitų biomasę surinkti ir išvežti į krantą už tiesioginės prietakos baseino ribų (už vandens telkinio apsaugos juostos, kur dėl reljefo ypatumų, atstumo nuo vandens telkinio, kitų fizinių barjerų nėra grėsmės yrančios biomasės produktams išsiplauti atgal į vandens telkinį) tą pačią dieną, kurią vykdomas makrofitų šalinimas.

5. Aprašo 2 priedo 1.3 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma pjauti makrofitus ne ilgesniais kaip 200 m ruožais, tarp planuojamų pjauti ruožų paliekant ne mažesnius kaip 25 m ilgio nenupjautų makrofitų ruožus, o pjaunant kito ilgio makrofitų ruožus, atitinkamai išlaikyti panašų pjaunamų ir paliekamų ruožų santykį, ir šiuos ruožus pažymėti teikiamoje planuojamo tvarkyti vandens telkinio schemeje.

6. Aprašo 2 priedo 1.4 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

6.1. kad makrofitų sodinimo planą rengtų specialistai, turintys aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą biomedicinos mokslų studijų srities biologijos, botanikos ar zoologijos krypties arba fizinių mokslų studijų srities gamtinės geografijos ar gamtos mokslų krypties išsilavinimą;

6.2. makrofitų rūšis, sodinimo laiką, eiliškumą ir apimtis parinkti atsižvelgiant į konkrečių vandens telkinio charakteristikų tinkamumą šioms rūšims augti bei galimą teigiamą poveikį vandens telkinio būklei. Vengti sodinti švendrus.

7. Aprašo 2 priedo 1.5 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma prieš planuojant sodinti svetimžemes makrofitų rūšis, vadovaujantis Lietuvos invazinių organizmų rūšių sąrašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašo patvirtinimo ir dėl kai kurių aplinkos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ (toliau – Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašas), nustatyti, ar planuojamos sodinti makrofitų rūšys yra invazinės.

III. DUGNO NUOSĖDŲ ŠALINIMO REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS

8. Aprašo 2 priedo 2.1 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

8.1. kad dugno nuosėdų (storio ir kilmės) tyrimus atliktų įmonės, turinčios leidimus atlikti žemės gelmių tyrimus. Informacija apie įmones, turinčias leidimus atlikti žemės gelmių tyrimus, pateikta internete adresu <http://www.lgt.lt/oracle2/>;

8.2. dugno nuosėdų storio tyrimus atlikti naudojant geologinį zondą, leidžiant jį į dugno nuosėdas iki mineralinio grunto;

8.3. siekiant tinkamai tvarkyti dugno nuosėdas, nustatyti, ar dugno nuosėdos atitinka vieną iš šių kategorijų: durpę, sapropelį, nuotekų dumblą, molį, smėlį, žvyrą, technogeninės kilmės gruntą ar kt.;

8.4. kad batimetrinius tyrimus atliktų specialistai, turintys aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą fizinių mokslų studijų srities gamtinės geografijos ar gamtos mokslų krypties arba technologijos mokslų studijų srities inžinerijos krypties išsilavinimą ar asmenys, turintys licencijas vykdyti topografinius ir kartografinius darbus;

8.5. batimetriniams tyrimams atlikti naudoti prietaisus, kurių gylio nustatymo paklaida neviršija 20 cm;

8.6. batimetriniame plane, remiantis atliktų batimetrinių tyrimų duomenimis, nurodyti tyrimų datas bei absoliutų vandens lygio aukštį Baltijos jūros aukščių sistemoje; visą batimetrinį planą susieti su Baltijos jūros aukščių koordinacių sistema;

8.7. planuojant dugno nuosėdų šalinimą upėse, naudoti ne senesnius kaip 1 metų batimetrinių tyrimų rezultatus.

9. Aprašo 2 priedo 2.2 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

9.1. atlikti dugno nuosėdų tyrimus tų cheminių medžiagų, kuriomis, tikėtina, vandens telkinys buvo ar vis dar yra teršiamas. Šiuo tikslu rekomenduojama nustatyti su praeities ar dabartine tarša į vandens telkinis galimai patekusias chemines medžiagas. Galimi būdai informacijai apie šiuo metu išmetamus arba praeityje buvusius teršalus surinkti: kreipimasis į Agentūrą, kurioje kaupiami taršos duomenys iš ūkio subjektų, kurie privalo teikti ataskaitas pagal teisės aktų reikalavimus; kreipimasis į konkretų ūkio subjektą, jeigu jis vykdo ūkio subjekto monitoringą; Nuotekų tvarkymo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“, nurodytos atitinkamai ūkinei veiklai būdingos išleisti cheminės medžiagos (tikėtina, kad jos gali būti ar buvo išleidžiamos, jeigu atitinkamo sektoriaus įmonė išleidžia ar išleido nuotekas į vandens telkinį); naudotis kitais šaltiniais ir metodais;

9.2. jeigu vandens telkinys yra urbanizuotoje teritorijoje arba į jį išleistuvu ar kitais būdais pateko ar patenka komunalinės arba gamybinės nuotekos, be pagal Rekomendacijų 9.1 papunktį nustatytų cheminių medžiagų, visais atvejais dugno nuosėdose taip pat nustatyti organinių, naftos produktų bei sunkiųjų metalų (Cd, Cu, Ni, Pb, Zn, Hg ir Cr) koncentracijas;

9.3. visais atvejais tirti biogeninių medžiagų kiekį.

10. Aprašo 2 priedo 2.4 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

10.1. žuvų būklės tyrimus atlikti prieš ir po vandens telkinio valymo darbų šiltuoju metų laiku (liepos-rugsėjo mėn.). Prieš vandens telkinio valymo darbus tyrimus atlikti vieną kartą; po valymo darbų pabaigos tyrimus 2 kartus – pirmą kartą atlikti ne anksčiau kaip po 2 metų, antrą – praėjus 4-5 metams;

10.2. kad žuvų bendrijos būklės tyrimus ir vertinimą atliktų specialistai, turintys aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą biomedicinos mokslų studijų srities zoologijos ar biologijos krypties išsilavinimą;

10.3. imant žuvų mėginius tyrimams vadovautis Žuvų išteklių tyrimų metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. D1-501 „Dėl Žuvų išteklių tyrimų metodikos patvirtinimo“.

IV. UŽTERŠTŲ DUGNO NUOSĖDŲ ŠALINIMO AR UŽTERŠTO TELKINIO DUGNO PLOTO IZOLIAVIMO REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS

11. Įgyvendinant reikalavimus užterštų dugno nuosėdų šalinimui ar užteršto telkinio dugno ploto izoliavimui, siūloma vadovautis Rekomendacijų III skyriaus nuostatomis.

V. PERTEKLINIO FOSFORO CHEMINIO SURIŠIMO Į PATVARIUS IR INERTINIUS JUNGINIUS REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS

12. Aprašo 2 priedo 4.1 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

12.1. priklausomai nuo vandens telkinio savybių, atitinkamam vandens telkiniui parengti vandenyje ištirpusio deguonies ir pH tyrimų planą. Plane numatyti, kad deguonies ir pH matavimai (tyrimai) būtų atliekami šiltuoju metų laiku (birželio-rugsėjo mėn.) bent 2 kartus; tarp matavimų palikti mažiausiai 15 dienų intervalą. Tyrimus atlikti vandens paviršiuje (0,2-0,5 m gylyje), priedugnyje (<0,5 m atstumu nuo dugno), ties metalimniono (sluoksniu, kuriame stebimas staigus temperatūros pokytis) pradžia ir pabaiga (jeigu ežeras termiškai stratifikuotas, t. y. ežere yra susiformavę sluoksniai su ženkliai skirtingomis temperatūromis) ir ties hipolimniono viduriu (per vidurį tarp metalimniono pabaigos ir dugno, jeigu telkinys termiškai stratifikuotas, arba per vidurį tarp ežero paviršiaus ir dugno, jeigu ežeras nestratifikuotas). Metalimnioną ir jo ribas identifikuoti su vandens temperatūrą matuojančiu įrenginiu, leidžiant į atitinkamus gylius. Priklausomai nuo vandens telkinio tvarkomos vietos, vandens telkinio formos, dydžio ir kitų veiksnių, tyrimus atlikti vandens telkinio giliausioje vietoje, arba įlankos, kurioje numatomi darbai, giliausioje vietoje;

12.2. deguonies matavimus (tyrimus) atlikti vadovaujantis standarto „Vandens kokybė. Ištirpusio deguonies nustatymas. Elektrocheminio zondo metodas (ISO 5814:2012)“, o pH matavimus (tyrimus) – standarto „Vandens kokybė. pH nustatymas (ISO 10523:2008)“ reikalavimais;

12.3. papildomai atlikti dugno nuosėdų pH ir fosforo frakcijų tyrimus, kad būtų galima lengviau nustatyti tinkamiausią fosforo surišimo metodą, naudotinas chemines medžiagas ir kt.

13. Aprašo 2 priedo 4.2 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

13.1. prieš vykdant fosforo surišimo darbus, atlikti batimetrinius tyrimus, kurių pagrindu sudaromas batimetrinis planas – jame išskiriama akvatorija, kurioje gylis ne mažesnis kaip 3 m. Batimetrinius tyrimus vykdyti vadovaujantis Rekomendacijų 8.4, 8.5, 8.6 papunkčių nuostatomis;

13.2. prieš fosforo surišimo darbus iš vandens telkinio išgaudyti dugną rausiančias žuvis (pvz., karpis);

13.3. vandens telkinyje esančio cheminio fosforo surišimą į patvarius ir inertinius junginius atlikti naudojant aliuminio koaguliantus (polialiuminio chloridą, polialiuminio sulfatą), taip pat tam tikrais atvejais – ir geležies koaguliantus (geležies (III) chloridą);

13.4. naudoti vieną iš šių fosforo surišimo būdų:

13.4.1. vandenyje esančio fosforo surišimą į patvarius ir inertinius junginius, kai fosforas iš vandens masės patvarių ir inertinių junginių (iškritų) pavidalu nusodinamas ant dugno. Šis procesas vyksta pasirinktą tinkamą cheminę medžiagą leidžiant į vandens masę, kurioje į apačią besileidžiantis junginys chemiškai reaguoja su vandenyje esančiu fosforu;

13.4.2. fosforo surišimą dugno nuosėdose į patvarius ir inertinius junginius, taip užtikrinant, kad fosforas nepateks į biotą nuo dugno ir nedalyvaus biologiniuose procesuose. Tai atliekama braukiant per vandens telkinio dugną vamzdeliais, kuriais leidžiama pasirinkta tinkama cheminė medžiaga;

13.5. parenkant fosforo surišimo metodus, atsižvelgti į šias sąlygas:

13.5.1. jeigu, atlikus Rekomendacijų 12.1 papunktyje nurodytus būtinus tyrimus nustatoma, kad $\text{pH} < 6$, surišimo aliuminio koaguliantais metodo netaikyti, siekiant išvengti didelės žalos tam tikriems vandens telkinio ekosistemos komponentams (ypatingai žuvis);

13.5.2. sekliose vandens telkinio vietose, kuriose gylis iki 10 m, taikyti fosforo surišimo dugno nuosėdose metoda;

13.5.3. gilesnėse vandens telkinio vietose, kuriose gylis daugiau kaip 10 m, pasirinktinai taikyti fosforo surišimo kartu su iškritomis iš vandens masės metoda arba fosforo surišimo dugno nuosėdose metoda;

13.5.4. fosforo surišimo geležies koagulantais metodo nevykdyti tose ežero ar tvenkinio zonos, kuriose vienu metų laikotarpyje susidaro bedeguoninės sąlygos, atpalaiduojančios fosforą iš geležies junginių ir vėl grąžinančios jį į biologinius vandens ekosistemos procesus.

VI. BIOMANIPULIACIJOS REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS

14. Aprašo 2 priedo 5.1 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma:

14.1. vykdyti ichtiologinius tyrimus vadovaujantis specialiosios žvejybos tyrimų, atliekamų vadovaujantis Specialiosios žvejybos vidaus vandenyse tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. D1-331 „Dėl Specialiosios žvejybos vidaus vandenyse tvarkos aprašo patvirtinimo“, reikalavimais;

14.2. rengiant įžuvinimo planą, žuvų kiekį ir rūšis parinkti atsižvelgiant į Minimalias žuvų ir vėžių įveisimo normas, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. 3D-354 /D1-303 „Dėl žuvivaisos valstybiniuose žuvininkystės vandens telkiniuose taisyklių bei minimalių žuvų ir vėžių įveisimo normų sąrašo patvirtinimo“;

15. Aprašo 2 priedo 5.2 papunkčio reikalavimo įgyvendinimui siūloma prieš planuojant įveisti svetimžemes žuvų rūšis, vadovaujantis Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašu nustatyti, ar planuojamos biomanipuliacijai panaudoti organizmų rūšys yra invazinės.

VII. DIRBTINAI IŠTIESINTOS UPĖS ATKARPOS ATSTATYMO (RENATŪRALIZAVIMO) REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMAS

16. Aprašo 2 priedo 6.1 ir 6.2 papunkčių reikalavimų įgyvendinimui siūloma:

16.1. dirbtinai ištiesintomis upių atkarpomis, kurių morfologinės savybės pakeistos dėl žmogaus ūkinės veiklos, laikyti atkarpas, atitinkančias vieną iš šių sąlygų:

16.1.1. upių atkarpos Upių baseinų rajonų valdymo planuose ir priemonių programose dėl ištiesinimo priskirtos rizikos arba labai pakeistiems vandens telkiniams. Informacija apie tokius vandens telkinius pateikta vandens telkinių interaktyviame žemėlapyje (vieša prieiga internete <http://vanduo.gamta.lt/cms/index>);

16.1.2. upių atkarpų vingiuotumo balas, apskaičiuotas pagal Lietuvos aplinkos apsaugos normatyvinį dokumentą LAND 67-2005 „Upių buveinių kokybės vertinimo metodika“, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. D1-350 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos normatyvinio dokumento LAND 67-2005 „Upių buveinių kokybės vertinimo metodika“ patvirtinimo“, reikalavimus, lygus 0, ir jos yra įtrauktos į melioracijos projektinę medžiagą (vieša prieiga internete adresu <https://www.geoportal.lt/map/>);

16.2. Su upių renatūralizavimo praktika ir būdais susipažinti Agentūros internetinėje svetainėje adresu <http://gamta.lt/cms/index> (rubrika „Vanduo“) patalpintoje studijoje „Artimų natūralioms morfologinių bei ekologinių sąlygų atkūrimo ištiesintose upėse bei upeliuose galimybių studijos ir praktinių rekomendacijų minėtų sąlygų atkūrimo veikloms parengimas“ bei naudojantis kita prieinama informacija.
